

Bohoslužba za krajinu

(Život se netočí jen kolem mne a lidské rasy. Navíc zde nejsme sami a přírodu jako takovou potřebujeme k životu, jsme na ní závislí, anebo spíše na tom, co nám skrze ni dává Hospodin. Jen On nám dá správné pochopení skutečností a pomůže nám vytvořit si správné postoje ke všemu, co je okolo nás i v nás.)

*„Běda těm, kteří připojují dům k domu
A slučují pole s polem,
Takže nezbývá žádné místo,
Jako byste jen vy byli usedlíci v zemi...
Citera a harfa, bubínek a píšťala
A víno jsou na jejich pitkách,
Ale na dílo Hospodinovo neberou zřetel
A dílo jeho rukou nevidí.“ Izajáš 5,8,12*

Milí přátelé,

Pokud byste četli Zákon o ochraně přírody a krajiny, pak zjistíte, že se týká jak přírody samotné, tak i té, na které se podílel svou prací člověk. Ano, je to tak. Člověk se podílí na Božím díle stvoření. Tak jako muž a žena se podílí na vzniku lidského života, i když život dává Bůh, tak je to i s naší přírodou a krajinou. Je to naše společné dílo, které Bůh vytvořil, a my jej přetváříme s láskou, anebo bez ní.

Tím, že se člověk od přírody vzdaloval, odcizil se, přetrhal kořeny, odstěhoval se co nejdál od ní, dokonce si zvykl, že vše co potřebuje k životu si může dovézt, si přírodu přestal vážit. Okolní příroda se mu stala lhostejná. Bylo mu jedno, jestli okolní pole nebudou plodná, anebo budou otrávená, zaplevelená, zastavěná, plná odpadů, vždyť si jídlo nechá dovézt! Bylo mu jedno, jaká je voda v místě, kde bydlí, vždyť otočí kohoutkem a voda mu skrze potrubí přiteče i z několika kilometrové vzdálenosti čistá. Bylo mu jedno, že les se plní odpadky, hlavně že jeho zahrada je upravená a pokud by okolí bylo ve velmi špatném stavu, tak se přece může odstěhovat na jiné místo. Jakoby člověk ztrácel vztah k tomu, na čem byl bytostně závislý. Vztah k své rodné zemi, vlastenectví.

Jsem rád, že situace není až tak černá, jak ji popisují. Že láska k rodné zemi je stále mezi námi. Že jsou lidé, kteří žijí na vesnici, váží se svých polí, svých studní. Že ve městech žijí lidé, kteří ačkoliv nevlastní možná ani kousek země, pečují a bojují o tu, která je v jejich okolí, anebo o tu, která ještě zůstává. Že se občas najdou i neúplatní úředníci a politikové, kteří se za svou zemi dokáží postavit. A vlastenectví se neprojevuje pouze u fotbalových a hokejových zápasů, ale upřímnou snahou o to, žít v krásné zemi, jak o ní zpíváme v české hymně.

Dokážeme si představit žít bez své vlasti? Bez své rodné země? Žít bez krajiny a přírody, která nás obklopuje. Nebyl by náš život chudší, kdybychom ráno neslyšeli zpěv ptáků, nemohli si vyjít na pole a louky plné lučních květů a do lesů, kde bychom mohli pít z čisté studánky, utrhnout si jahodu, anebo malinu, ... Myslím si, že jí potřebujeme. Že je s námi bytostně spjata.

Je příroda hodná uctívání? Příroda není bohem. To čteme už na prvních stránkách Bible. A proto i naše kultura s ní nezachází tak, jak ty kultury, které jí nazývají matkou apod. Přesto se o ní hovoří jako o dílu Božím. Příroda a krajina není naše, je Božím dílem. Je nám propůjčena. Ano, přetváříme ji, spolupodílíme se na tom, jak vypadá, ale není to náš majetek.

Příroda je Boží dílo a Bůh má rád své dílo. Stará se o lilie, polní vrabce, a když čteme prastarý příběh o arše, pak i zde nacházíme slova o tom, že Bohu nejde pouze o člověka, ale o každou živou bytost.

Bůh si také používal přírodu jako místo, kde hovořil s člověkem. Příběhy Abraháma a jeho noční bdění, Jákoba, který když utíkal před svým bratrem Ezauem a spal v přírodě, a pod hlavou měl pouze kámen a přikrývala ho noční obloha, Mojžíše, se kterým mluvil nejen v hořícím keři, ale také na hoře, když mu dával desky Desatera. Stejně tak i Ježíš odcházel na horu, vyhledával samotu v přírodě, aby intenzivněji vnímal Boží přítomnost, nabíral sílu a odvalu k „pravému lidství“ a naplnění svého poslání.

Lidé kdysi žili v souladu s přírodou. Snažili se ji pochopit, znát její zákonitosti, věděli, co mohou pěstovat na dané půdě, jak mají hospodařit s tím, co získali, jak si připravit zásoby na zimu. Lidé také, možná i podvědomě, vnímali, že jsou nejen závislí na přírodě a krajině, kterou svou prací vytvářeli a která jim dávala obživu, ale také na Bohu, který dával vzrůst úrodě, který dával vše, co potřebovali. Nebyl to lehký život. Byl to však život, který byl často spjatý s důvěrou a závislostí na Bohu.

Mnohdy už neznáme, co je to hlad a bída. Spoléháme se na systém, který funguje, a už nereagujeme tak jako staří pastevcí, zemědělci, kteří v období sucha padali na zem a modlili se k Hospodinu. Nedokážeme si už představit situaci, že by nebylo co jíst, anebo co pít. Maximálně si stěžujeme, že zdraží potraviny. Už není tak časté, aby se ve sborech ozývaly písně o požehnání úrody na polích, modlitby za déšť, anebo za slunce,...

A přitom při četbě žalmů jako je např. Ž. 67,7 „*Země vydala své plody, Bůh nám žehná, Bůh nás*“ jakoby nás tato kniha chtěla vést k vděčnosti, k větší uvědomělosti toho, že nic není samozřejmostí. Ba naopak, že v přírodě a v tom, co se v přírodě narodí a vypěstuje, či dozraje, se může projevit Boží požehnání a Boží přítomnost. Ž. 65,10-14 „*Navštívuješ zemi, hojností jí zahrnuješ, velmi bohatou ji činíš. Boží potok je naplněn vodou, pečuješ jim o obilí, ano, máš o zemi péči,...*“

Bůh nám chce žehnat a žehná skrze přírodu. Bůh ví, že bez darů, které nám dává ze země bychom nedokázali přežít. Jsme na ní závislí pokud žijeme v lidském těle. Jak málo si uvědomujeme že přírodu a krajinu potřebujeme. Ale příroda to není pouze země po které chodíme, jídlo, které si z ní připravujeme, ale jsou to také živí tvorové, kteří spolu s námi sdílejí naši zemi.

Stále v našich pohledech je jenom člověk, jsem já. Odcizením od Boha se narušily vztahy jak k lidem, přírodě tak i k sobě samému. Často si ani sami sobě nerozumíme. Ale až pochopíme dílo Ježíše Krista, přijmeme odpuštění a vrátíme se do náruče Boží, pak opět budeme poznávat a chápat jak sebe tak i ostatní. Pak problémy jiných budou i naším problémem. Už nebudeme sami sebe vnímat jako střed vesmíru, ale bude to někdo jiný. Pak pochopíme, že na zemi jsme součástí Božího díla, že zde na zemi máme spousty svých bratří a sestřiček, a přece jimi nejsou pouze lidé. Bude nás zajímat jejich svět, jejich život, a příroda a krajina pozná, že jsme jiní. Že je v nás něco „božského“ co nás vede k tomu, nejen brát, ale i dávat.

(Jan Kowalczyk, Ekumenická bohoslužba za krajinu, 25.5.2013)